

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правової політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-84

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо окремих питань
міжнародного судового співробітництва
(реєстр. № 4428 від 26 листопада 2020 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 27 листопада 2020 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 14 квітня 2021 року (протокол № 52) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань міжнародного судового співробітництва (реєстр. № 4428 від 26 листопада 2020 року), поданий Кабінетом Міністрів України (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект розроблено з метою удосконалення окремих положень чинного законодавства щодо міжнародного судового співробітництва у цивільних справах.

Так, Законопроектом пропонується доповнити Господарський процесуальний кодекс України (далі – ГПК), Цивільний процесуальний кодекс України (далі – ЦПК), Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС) положеннями, які стосуються: порядку надсилання судових викликів, повідомлень, а також судових рішень особам, які мають місце проживання або перебування за кордоном; порядку вручення документів, отримання доказів чи виконання окремих процесуальних дій відносно учасників справи, які користуються судовим імунітетом; звільнення документів, отриманих судом від компетентного органу іноземної держави на виконання судового доручення, від вимоги їх легалізації або проставлення на них апостиля.

Крім того, у Законопроекті пропонується доповнити ГПК, ЦПК та КАС положеннями, що стосуються форми і змісту судового доручення, а також виконання в Україні судових доручень іноземних судів; у статті 471 ЦПК пропонується встановити презумпцію наявності принципу взаємності у разі, якщо визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню, залежить від взаємності; у статтях 469 та 473 ЦПК пропонується передбачити можливість оскарження Міністерством юстиції України ухвал про відмову у

задоволенні клопотань про визнання (або визнання та виконання) рішення іноземного суду з мотивів неправильного застосування судом норм міжнародних договорів України щодо підстав відмови у визнанні (або визнанні та виконанні) у випадках, коли клопотання подавалося через Міністерство юстиції України чи його територіальні органи; зміни до статті 22 та стаття 4971 ЦПК спрямовані на імплементацію положень Конвенції про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей; змінами до статті 13 Закону України «Про міжнародне приватне право» пропонується доповнити її положенням, яке передбачає, що документи, видані уповноваженими органами іноземних держав, не визнаються та не тягнуть настання правових наслідків в Україні незалежно від їх легалізації чи проставлення апостиля, якщо їх зміст явно несумісний із основами правопорядку (публічним порядком) України; до частини другої статті 47 Закону України «Про виконавче провадження» пропонується внести уточнення щодо того, що стягнуті з боржника кошти можуть зараховуватися на рахунок у банку або іншій фінансовій установі, які знаходяться в Україні або в іноземній державі.

На думку суб'єкта права законодавчої ініціативи, прийняття Законопроекту дозволить удосконалити деякі норми чинного законодавства України, пов'язані із здійсненням міжнародного судового співробітництва у цивільних справах. Запропоновані зміни спрямовано, зокрема, на забезпечення прав та інтересів учасників судового процесу.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

Положеннями Конституції України передбачено, що питання судоустрою та судочинства визначаються виключно законами України (пункт 14 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримала прийняття Законопроекту.

Інститут законодавства Верховної Ради України за результатами опрацювання Законопроекту висловився на підтримку окремих його положень. Водночас, у висновку Інституту законодавства висловлено і ряд зауважень до Законопроекту, зокрема зазначено, що окремі пропозиції проекту вбачаються такими, що не відповідають принципам забезпечення судочинства та реалізації права на справедливий суд, передбаченого у статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та у статті 14 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права. Крім того, недосконалою вбачається запропонована редакція частини другої статті 469 ЦПК, за якою лише Міністерство юстиції України уповноважується оскаржити ухвалу суду про відмову в задоволенні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду. Таке формулювання, на думку Інституту законодавства, штучно позбавляє цього права учасників відповідної справи та інших зацікавлених осіб. Слід також враховувати, що сучасна нормотворча

практика не передбачає внесення у текст закону конкретної назви певного центрального органу виконавчої влади.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету, розглянувши положення Законопроекту зазначив, що він не матиме впливу на показники бюджету (реалізація положень Законопроекту здійснюватиметься за рахунок та в межах видатків державного бюджету, що передбачаються на забезпечення діяльності органів державної влади, які безпосередньо братимуть участь у виконанні прийнятого закону). Міністерство фінансів України у своєму експертному висновку до Законопроекту вказує, що реалізація його положень не вплине на дохідну частину державного бюджету та не потребуватиме додаткових видатків державного бюджету.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) у своєму висновку до Законопроекту висловило ряд зауважень, зокрема щодо необхідності уточнення деяких положень Законопроекту. Так, у висновку зазначається, що у новому пункті 3¹ частини другої статті 255 ЦПК передбачено, що суд своєю ухвалою закриває провадження у справі, «якщо судом чи іншим компетентним органом іноземної держави прийнято до розгляду спір чи справу, передану йому у випадках, передбачених цим Кодексом». Проте у проекті не пропонується внесення аналогічних змін до статті 231 ГПК, в якій розглядаються питання закриття провадження у справі господарським судом. Крім того, на думку ГНЕУ, із змісту нового положення частини другої статті 13 Закону України «Про міжнародне приватне право» щодо невизнання іноземних документів, якщо їх зміст явно несумісний із основами правопорядку (публічним порядком) України, залишається незрозумілим, хто саме має право визнавати, що виданий документ є таким, що явно несумісний із основами правопорядку (публічного порядку) України.

Крім зазначеного, ГНЕУ звертає увагу на певне дублювання деяких положень, запропонованих у Законопроекті, зокрема не вбачає необхідності у доповненні статті 89 ГПК новою частиною четвертою, згідно з якою «виклик свідка, який має місце проживання (перебування) за кордоном, здійснюється в порядку, передбаченому статтею 367 цього Кодексу», обґрунтовуючи це тим, що зазначене питання вирішується у новій редакції частини десятої статті 120 ГПК, згідно з якою учасникам судового процесу, «які мають місце проживання (перебування) чи місцезнаходження за кордоном, судові виклики та повідомлення надсилаються в порядку, передбаченому статтею 367 цього Кодексу».

На підставі викладеного вище, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань міжнародного судового співробітництва (реєстр. № 4428 від 26 листопада 2020 року), поданий Кабінетом Міністрів України, за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити співголову підкомітету з питань правосуддя Павліша П.В.

Голова Комітету

А.Є. КОСТІН

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Костін Андрій Євгенович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B0400000053E22E001E348F00
Дійсний до: 27.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-26/03-2021/135811 від 20.04.2021

482618